

FRA ULIKHET TIL FORSTÅELSE

- Pedagogisk arbeid med musikk og kulturelt mangfold

av

Edita Komar

Kandidatnummer: 117

Bacheloroppgave

Arbeid med barn i et internasjonalt perspektiv – studier i utlandet (ABIP)

BHBAC3920

Trondheim, 03. Mai 2017

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

FORORD

Denne bacheloroppgaven handler om hvordan pedagogisk arbeid med musikk i barnehagen kan være med på å synliggjøre det kulturelle mangfoldet. Grunnen til at jeg valgte å skrive en bachelor om dette er at musikk i løpet av utdanningen min har vært et av de fagene jeg likte best og som jeg følte jeg mestret godt. Jeg har alltid sett verdien som musikken har i seg selv, men ikke som en metode for å synliggjøre barn og deres kulturelle bakgrunn. Selv om jeg følte at jeg mestret musikk som fag, følte jeg likevel at jeg ikke visste nok om tilrettelegging av pedagogisk arbeid med musikk som metode. Dette ønsket jeg mer kunnskap om og derfor ble valget veldig riktig for min bacheloroppgave.

Jeg har hatt en utrolig lærerik prosess underveis i arbeidet mitt med bacheloroppgaven. Det har til tider vært både utfordrende og krevende, men samtidig spennende og interessant. Å skrive denne bacheloroppgaven har til dags dato vært det mest spennende og mest utfordrende skriftlige arbeidet. Det er også det skriftlige arbeidet jeg mest er stolt av. Jeg synes det er bittersøtt å levere den fra meg. Jeg har blitt utrolig knyttet til bacheloroppgaven min og føler virkelig jeg kunne ha skrevet i det uendelige på dette temaet ettersom jeg ikke føler meg utlært. Samtidig kjenner jeg også at det er godt å ha kommet i mål og at visjonen jeg hadde for denne bacheloroppgaven er synlig for andre.

Tusen takk til mine dyktige veiledere; Gjertrud Stordal og Marianne Schram. Dere møtte meg alltid med et smil og en hjelpende hånd. Uansett hva jeg kom med til dere hadde dere troen på at jeg kunne gjøre det selv når jeg innerst inne tvilte på meg selv til tider. Dere ga meg virkelig troen på meg selv. Tusen takk skal dere ha!

Avslutningsvis ønsker jeg å takke menneskene rundt meg som har motivert meg og gitt meg selvtillit til å mestre denne bacheloroppgaven. En spesiell takk til kjæresten min, Emir, som har gjennom hele utdanningsløpet mitt vært utrolig støttende og forståelsesfull. Takk for tålmodigheten din når du har både frivillig og ufrivillig måttet høre på alt jeg har hatt av tanker og idéer.

Tusen takk!

INNHALDSFORTEGNELSE

FORORD	1
INNHALDSFORTEGNELSE	2
INNLEDNING	4
BEGRUNNELSE FOR VALG AV TEMA	5
FØRFORSTÅELSE	5
BEGRUNNELSE FOR VALG AV PROBLEMSTILLING	5
AVGRENSING OG PRESISERING AV PROBLEMSTILLING	6
DISPOSISJON AV OPPGAVEN	7
TEORI	7
MUSIKK	7
KULTUR OG MANGFOLD	8
IDENTITETSUTVIKLING OG KULTURELT MANGFOLD	8
KULTURELL IDENTITET	10
SYNLIGGJØRING AV KULTURELT MANGFOLD	10
HVA SIER RAMMEPLANEN?	12
FORELDRESAMARBEID	12
VEIEN TIL ET FLERKULTURELT MILJØ	13
METODE	14
KVALITATIV METODE	14
VALG AV INFORMANTER	15
INNSAMLING AV DATA	15
INTERVJU	15
OBSERVASJON	16
RELIABILITET OG VALIDITET	16

METODEKRITIKK	17
FORSKNINGSETIKK	18
KORT PRESENTASJON AV BARNEHAGENE	19
PRESENTASJON AV FUNN	19
DEN NATURLIGE MUSIKKEN	20
FLYTUR – HELLAS SMAKER GODT	20
KULTURFESTIVAL – ET PROSJEKT	21
MITT FLAGG, MEN HVOR KOMMER JEG FRA?	22
FORELDRESAMARBEID	22
DRØFTING AV FUNN	23
MUSIKK, IDENTITET OG FELLESSKAP	23
FORENKLET TOLKNING AV KULTURER	25
DEN SYNLIGE MINORITETEN OG DEN GLEMTE MAJORITETEN?	26
IDENTITETSUTVIKLING OG FORELDRESAMARBEID	28
OPPSUMMERING OG KONKLUSJON	29
VEIEN VIDERE	30
REFERANSELISTE	31
VEDLEGG	33
VEDLEGG 1	33
INTERVJU FORESPØRSEL SOM GRUNNLAG FOR INTERVJU AV PEDAGOGISK LEDER	33
VEDLEGG 2	34
INTERVJUGUIDE	34
VEDLEGG 3	36
SAMTYKKESKJEMA	36

Globaliseringsprosesser har gjort at det norske samfunnet er blitt et kulturelt mangfoldig samfunn. Dette innebærer at befolkningen i Norge består av mennesker med ulike språklige, kulturelle og religiøse bakgrunn (Gjervan, Andersen & Bleka, 2010, s. 10). Barnehagen kan være en illustrasjon av samfunnet vi lever i da det kulturelle mangfoldet er representert i de fleste norske barnehager i dag. Barn i barnehagen er i stor grad i kontakt med ulike språk og kulturer i hverdagen sin. Det kan handle om andre barn i barnehagen, i personalet eller på bussturen hjem hvor de kanskje hører ulike språk. Det er viktig at barnehagen er en arena hvor barn får også positive fellesopplevelser og gode erfaringer med ulike kulturer, språk og mennesker. Men hvordan skal disse positive fellesopplevelsene og gode erfaringene tilrettelegges i barnehagen?

Det er flere formuleringer på ulike steder i rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (2011) som påpeker viktigheten av en flerkulturell pedagogikk som en måte å synliggjøre kulturelle forskjeller og likheter. Noen kjennetegn på en flerkulturell pedagogikk er blant annet at alle skal være inkludert i barnehagens fellesskap og at mangfold skal være en naturlig del av hverdagen (Sand, 2016, s.187). Det er ulike måter å tolke det som er skrevet i forhold til hvordan barnehagene skal synliggjøre det kulturelle mangfoldet i praksis ettersom føringene er lite konkrete. Inkludering av alle barn og alle kulturer virker likevel å være viktig, men hvordan kan barnehager arbeide med flerkulturell pedagogikk i praksis som inkluderer alle barn og kulturer samtidig som de fremmer fellesskap?

Ettersom jeg har fordypningen arbeid med barn i et internasjonalt perspektiv er det naturlig for meg å skrive en oppgave som omhandler kulturelt mangfold. Musikk som metode var også et riktig valg ettersom i arbeid med kulturelt mangfold er det viktig å fokusere på det alle har til felles og alle har en tilknytning til en kultur. Musikk er en del av kultur og det finnes ingen samfunn uten musikalske uttrykk så derfor valgte jeg å fokusere på likhetstrekket som er gjenkjennbart for alle barn (Vist, 2003, s. 75). En annen årsak for at jeg valgte musikk er ved å anvende musikk kan man danne gode rammer for et inkluderende fellesskap i barnehagen (Bergsland & Kvaran, 2011, s. 74).

BEGRUNNELSE FOR VALG AV TEMA

Jeg har alltid vært interessert i det flerkulturelle samfunnet og det mangfoldige samfunnet som Norge er blitt i dag. Dette kommer nok av at jeg selv har en annen kulturell bakgrunn og husker selv hvordan det var å komme til Norge. Jeg husker en hendelse på lekeplassen i et friminutt som kan illustrere hvordan musikk kan bidra til synliggjøring og fellesskap på tvers av ulikheter. Jeg fikk beskjed av moren min om å gjøre slik som alle de andre barna gjorde og alt skulle gå bra. Da hun hadde ankommet for å hente meg fant hun meg ikke. Hun så en stor flokk av barn som klappet og danset, men hun så ikke hva som foregikk. Hun kunne aldri tenke seg at jeg var blant dem, men bestemte seg likevel for å se etter meg der. Da hun kom frem til den store forsamlingen av både barn og lærere, så hun meg. Der stod jeg på en trekasse og sang en sang på morsmålet mitt av full hals og danset med til all klappingen jeg fikk. Moren min var flau over hendelsen ettersom dette bidro til at jeg skilte meg ut og var redd for at jeg ikke kom til å bli en del av fellesskapet. Det gjorde jeg absolutt med tiden. Valget for å skrive nettopp om dette temaet kommer av at det er noe som virkelig interesserer meg, men også fordi jeg selv opplevde at musikk i mitt tilfelle bidro til synliggjøring av det kulturelle mangfoldet i den egenproduserte lekeplass musikksamlingen min. Jeg, barnet, synliggjorde det selv på en måte som jeg selv var komfortabel med.

FØRFORSTÅELSE

Når man går i gang med en problemstilling har man allerede tanker eller fordommer på det man ønsker å undersøke, altså man har en førforståelse (Dalland, 2017, s. 226). I forhold til problemstillingen min hadde jeg noen tanker på forhånd. Jeg så på musikk som noe som for meg iallfall bidro til god stemning og glede, men jeg så ikke på musikk som metode. Jeg ønsket å finne ut hvordan man kunne bruke musikk som utgangspunkt for arbeide med synliggjøring av kulturelt mangfold. Et annet utgangspunkt for bacheloroppgaven er at jeg personlig er litt kritisk til den makten vi voksne har til å kunne bestemme hvordan vi skal synliggjør en kultur og hvilke barn som skal få kulturen sin synliggjort og anerkjent.

BEGRUNNELSE FOR VALG AV PROBLEMSTILLING

En problemstilling er et spørsmål som skal besvares ved å ta i bruk vitenskapelige metoder (Larsen, 2010, s. 18). Som nevnt tidligere har jeg selv en minoritetsbakgrunn og har dermed et forhold til flere ulike språk og ulike kulturer. Bakgrunnen for valg av problemstillingen er først og fremst at jeg genuint interesserer meg i det flerkulturelle, men også fordi jeg er snart ferdig utdannet og skal ut i arbeid før eller siden. Jeg kommer til å ha mulighet til å påvirke barns holdninger til ulike kulturer og mennesker. Jeg ser på det fremtidige arbeidet mitt som veldig viktig, samtidig som jeg føler et stort ansvar for å fremme gode holdninger blant barn rundt flerkulturalitet.

Problemstillingen min er:

Hvordan kan pedagogisk arbeid med musikk bidra til synliggjøring av kulturelt mangfold?

Jeg har i løpet av utdanningen min og praksis sett mange ulike måter å arbeide med synliggjøring av kulturelt mangfold, men samtidig opprettholde og ivareta et fellesskap. Det var ofte opplegg slik personalet tolket kulturen. Jeg ønsket å få økt kunnskap og innsikt om barnet kan relatere seg til det pedagogiske opplegget eller var det like fremmed for det enkelt barnet som for de resterende barna? Mange barnehager har kulturelle innslag, men er det fordi at barnet eller familien kan relatere seg til dette eller er dette en tolkning pedagogen har gjort seg av barnet? Jeg føler at gjennom denne oppgaven at jeg har fått ulike perspektiv på synliggjøring av kulturelt mangfold.

Jeg mener at det kan bli imot sin hensikt å synliggjøre en kultur, en religion eller et språk som tilhører en gruppe mennesker som kanskje barnet eller familien ikke nødvendigvis føler tilhørighet til selv. Dette mener jeg er et eksempel på det eksotiske barnet som blir skilt ut og gjort fremmed. Det skilles ofte mellom grupper i samfunnet. Det er ofte "vi" og "de andre" (Gjervan, 2006, s. 11). Jeg mener slik båndtenkning av en kultur kan virke mot sin hensikt og skape ytterlige skille. Dette er noe som virkelig interesserte meg og som jeg ønsket å finne ut mer om.

AVGRENSING OG PRESISERING AV PROBLEMSTILLING

En problemstilling er også en avgrensning og konkretisering av temaet man undersøker (Larsen, 2010, s. 19). Problemstillingen min omfatter store tema som musikk og kulturelt mangfold. På bakgrunn av dette har jeg tenkt igjennom hvor fokuset mitt skal være og derfor har jeg tatt noen avgrensninger. Det er mange viktige momenter som jeg kunne ha tatt med, men dessverre så tillater ikke oppgavens omfang dette. Bacheloroppgaven min er basert på hvordan to barnehager i Trondheim arbeider med å synliggjøre det kulturelle mangfoldet ved bruk av musikk. Musikk i bacheloroppgaven min blir sett på som en metode som brukes for å arbeide med temaet og for å nå satte mål. Jeg ser også egenverdien musikk har i seg selv og at man ikke trenger et mål for å arbeide med musikk, men i denne bacheloroppgaven er fokuset på musikk som metode.

DISPOSISJON AV OPPGAVEN

Videre i denne bacheloroppgaven kommer teorigrunnlaget for oppgaven. I teorigrunnlaget viser jeg til det ulike kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for problemstillingen min om hvordan pedagogisk arbeid med musikk kan synliggjøre det kulturelle mangfoldet i barnehagen. Videre går jeg blant annet inn på forskningsmetode, valg av metode og forskningsetikk. Deretter presenterer jeg noen av de mest sentrale funn jeg har og drøfter dem i lys av teori. Til slutt oppsummerer jeg hovedpunktene i denne bacheloroppgaven.

TEORI

I denne delen av oppgaven presenterer jeg teorien jeg har benyttet meg av. Dette er teori jeg mener er relevant i forhold til mitt tema og som kan belyse problemstillingen min. I problemstillingen min om pedagogisk arbeid med hvordan musikk kan bidra til synliggjøring av kulturelt mangfold er musikk og kulturelt mangfold to viktige begrep. Dette er to begrep som jeg ønsker å definere som en del av teorikapitlet samtidig som jeg presenterer teorigrunnlaget mitt for bacheloroppgaven.

MUSIKK

Det er utfordrende å gi én definisjon på musikk ettersom hva man oppfatter som musikk er det mange ulike meninger om. Noen ser på musikk som ulike musikk sjangere, mens andre ser på

musikk som opplevelser som kan uttrykke følelser, stimulere til bevegelse eller fremkalle minner og assosiasjoner (Sæther & Angelo, 2011, s. 12). Det finnes ikke et universelt svar på hva musikk er, men man kan si at musikk blant annet er en uttrykksform som baserer seg på lyd, toner, melodier, harmonier, rytmer og klang (Ruud, 2013, s. 33). Musikk kan også være en kulturell tilknytning som kan representere kulturell identitet (Sæther & Angelo, 2011, s. 13).

KULTUR OG MANGFOLD

Kultur er et begrep med mange ulike definisjoner og betydninger. En av definisjonene på kultur kan være at kultur beskriver menneskers levemåte som kan omfatte idéer, verdier, regler og normer for atferd som mennesker som regel overtar fra den forrige generasjonen (Gjervan et al., 2010, s. 18). Jeg velger å forholde meg til den definisjonen i bacheloroppgaven min. Alle land har en egen kultur som har blitt til gjennom lang tid. Kultur kan være kunst, mat eller klær. Flerkulturell forståelse betyr kunnskap eller kompetanse om et samfunn som er preget av kulturelt mangfold (Båtnes & Edgen, 2012, s. 19).

Mangfold handler om forskjellighet, ulikhet, heterogenitet, foranderlighet og noe som er vekslende eller uensartet (Gjervan et al., 2010, s. 27). Ulik religionsutøvelse og ulike skikker kan være noen eksempler på et flerkulturelt samfunn. Det er mange kjennetegn på flerkulturalitet og ulike oppfatninger om det å være flerkulturell. Noen mener at det å være flerspråklig er det som gjør deg flerkulturell, mens andre mener at det å ha en minoritetsbakgrunn avgjør om man er flerkulturell eller ikke (Gjervan et al., 2010, s. 26). Flerkulturelle barnehager defineres ofte utfra om det er barn med minoritetsbakgrunn i barnehagen, og ikke med utgangspunkt i hvorvidt den enkelte barnehagen har en pedagogisk teori og praksis som tar utgangspunkt i flerkulturelle perspektiver (Gjervan, 2006, s. 7).

IDENTITETSUTVIKLING OG KULTURELT MANGFOLD

Alle mennesker har en sammensatt identitet. Identitet kan handle om det å føle tilhørighet til et land, en religion, en etnisk gruppe og mye mer. Når mennesker får synliggjort mangfoldet av de ulike aspektene i sin identitet kan det bli mulig å finne likhetstrekk og bygge broer mellom mennesker i motsetning til å dele mennesker inn i grupper på grunn av deler av deres

bakgrunn. Det er viktig å synliggjør hele individet, men det er barn selv som skal definere seg ettersom kun de vet hva de føler og hva de tenker om seg selv. Når barn har flere språk og flere land kan det å definere seg selv som enten eller være vanskelig. Barn defineres ut i fra hvordan de oppfatter seg selv og sin virkelighet. Noen barn kan definere seg selv som kun norske, selv om de har et utenlandsk navn, ser annerledes ut og har foreldre som er født i et annet land (Brenna, 2008, s. 137).

Noen forskere sier at kultur er råmateriale for dannelse av identitet derfor har mange barn som vokser opp med flere kulturer en identitet som er forankret i minst to kulturer. Dette kan kalles bindestreks-identitet. Det er viktig å skille mellom etnisk identitet som er landet man kommer fra og nasjonal identitet som ikke handler om landegrensener, men om det å være medlem av en nasjon. Barn som lever i to ulike virkeligheter, utvikler kompetanse som mange andre ikke har. Hvilken del av identiteten man tilhører kan også variere fra situasjon til situasjon og i ulike faser i livet. Etterhvert blir det vanskelig å skille ettersom verdiene og erfaringene fra begge virkelighetene er blitt en integrert del av mennesket. Det som kan bli oppfattet i en kultur som moralsk riktig kan bli oppfattet som umoralsk i den andre kulturen (Brenna, 2008, s. 138).

Å være menneske handler om å utvikle sin egen identitet i møte med seg selv og andre mennesker (Gjervan et al., 2010, s. 139). Det fokuseres ofte på utfordringer og vanskeligheter knyttet til barns identitetsforvaltning når det kommer til barn med minoritetsbakgrunn. Det å være en del av to forskjellige identiteter kan ses på som en bekymring for barns identitetsutvikling. Barn får derfor merkelapper som for eksempel bindestreks-identitet når identitetsdanningen skal beskrives. Fagfolk ser til tider på kultur som uforanderlige og statiske og at de er i et evigvarende motsetningsforhold til hverandre. Kulturer er i stadig endring og i bevegelse og i et samfunn med ulike språklige, kulturelle og religiøse uttrykk vil disse påvirke hverandre og ikke leve atskilt, men side om side. Det er på tide å nyansere oppfatninger ved å ikke ha en problemfokuset beskrivelse av barn med minoritetsbakgrunn. Det er ikke alltid snakk om at man må velge det ene eller det andre, men å ha mulighet til å være begge deler, ha flere identiteter og muligheten til å kunne definere seg selv (Gjervan et al., 2010, s. 140 - 141).

KULTURELL IDENTITET

Musikk får en viktig funksjon ettersom den signaliserer identitet, tilhørighet eller hvordan vi ønsker å bli oppfattet (Sæther, 2011, s. 13). Når man bruker sang og musikk i barnehagen kan man skape en arena hvor man kan oppleve et fellesskap der man er en del av et inkluderende fellesskap. Et fellesskap kan være et sted hvor man får prøve seg ut, synge og spille sammen og møte ulike kulturelle tradisjoner. Å bruke sang og musikk i barnehagen gjør at man kan skape en arena hvor man kan oppleve et fellesskap hvor man er en del av et ”inkluderende vi” (Bergsland & Kvaran, 2011, s. 74). En sentral antagelse innenfor musikkforskning er at musikk på ulike måter bygger, bekrefter og representerer kulturell identitet (Knudsen, 2010, s. 163). Musikken man velger å lytte til eller produserer selv, kan bidra til å definere hvem man er i likhet med hvordan man ønsker å presentere seg selv overfor omverdenen. Musikalsk identitet handler om hvordan en sosial gruppe bygger samhold og fellesskap, samtidig som grenser markeres (Knudsen, 2010, s. 163).

Det har vært mange flerkulturelle musikkprosjekter hvor satsningsområde var å styrke integrering og bygge forståelse for innvandrers kultur. Et musikkprosjekt hadde innslag fra ulike kulturer og tanken bak prosjektet var å gi barn en positiv identifikasjon og gode fellesopplevelser, men også hindre mobbing og rasisme (Knudsen, 2010, s. 165). Det bør legges vekt på kontinuitet og aktiv deltakelse på grunn av at barn lettest utvikler gruppefølelse og positive holdninger overfor andre ved å kjenne kulturen på kroppen. Det vil si gjennom regelmessige felles erfaringer og ikke bare gjennom informasjon (Knudsen, 2010, s. 166).

SYNLIGGJØRING AV KULTURELT MANGFOLD

Det er viktig å vise kulturell variasjon ved å vektlegge at alle har kultur, også majoriteten (Sand, 2016, s. 183). Den vanligste måten å synliggjøre barn med minoritetsbakgrunn er å løfte frem kulturelle særtrekk knyttet til deres etniske eller nasjonale bakgrunn. En sentral tanke som virker å være tilstede er at dette kan gi anerkjennelse for den kulturen barn er bærere av og en opplevelse av stolthet når oppmerksomheten er rettet mot ”deres” kultur i en felles samling. Slike anerkjennelser kan være flagg fra ulike land eller i forbindelse med foreldresamarbeid hvor man får inspirasjon til matoppskrifter eller musikk som kan forbindes

med deres kultur. Målet med dette synes å være å gi de andre enkle assosiasjoner knyttet til minoritetsbarn og deres kultur (Knudsen, 2010, s. 167 – 170).

Det er altså kritikk mot kulturelle innslag ettersom de viser eksotiske sider ved minoritetskulturer gjennom klær, mat, fester og musikk (Sand, 2016, s. 180). Et annet spørsmål som reiser seg er om barn med en annen bakgrunn opplever representasjon og identifikasjon på denne måten. Hvordan barn med minoritetsbakgrunn opplever å bli trukket fram og ”merket” mens barn med norsk bakgrunn glir inn i felleskulturen er et spørsmål pedagoger må kontinuerlig stille seg (Knudsen, 2010, s. 170).

Det kan være uheldig å fremheve det særegne på denne måten ettersom det å dele ut merkelapper kan gjøre at barn opplever som forskjellig. Minoritetskulturer kan bli ”merket” og gitt eksotiske trekk, mens majoritetskulturen kan bli oppfattet som det normale. Det som velges ut og fremheves er ofte misvisende ettersom det som velges ut er det enkleste, det mest tradisjonelle, det minst vestlige og det som er lettest gjenkjennbare (Knudsen, 2010, s. 167 – 170). Sand (2016) trekker frem Derman – Sparks (1989) når hun skriver om en flerkulturell pedagogikk. Når man arbeider med synliggjøring av en kultur bør man ha fokus på hva alle mennesker har til felles som blant annet at alle spiser og sover som noen eksempel, men at vi kan gjøre det på ulike måter (Sand, 2016, s. 18).

Dette er noe som går under en ikke – diskriminerende pedagogikk. En ikke – diskriminerende pedagogikk handler om en tilnærming hvor man arbeider for å motvirke barns forenklete og diskriminerende forestillinger om andre. Det å bevisstgjøre barn på ulikhet, stereotypier og fordommer og gi en reel presentasjon av en kultur er viktig. En turist-tilnærming til mangfold har mange svakheter blant annet at den vektlegger det eksotiske og forholder seg ikke til det virkelige livet og den gir en overfladisk versjon av kulturer. Når man markerer høytider ”besøker” man bare de kulturene også går man tilbake til barnehagehverdagen som kun reflekterer majoritetskulturen. Når det er snakk om flerkulturelle aktiviteter tenkes det som regel på minoriteten, majoriteten inkluderes sjeldent i det som omtales som det flerkulturelle innholdet. I en ikke – diskriminerende pedagogikk er det viktig å støtte alle barn, både majoriteten og minoriteten til å utvikle stolthet og selvtillit. Barn skal lære at alle skal ha like muligheter og at mangfold og ulikhet er normalt og bra (Sand, 2016, s. 182).

Alle har tilknytning til en kultur (Vist, 2003, s. 75). Musikk er en del av kultur og det finnes ingen samfunn uten musikalske uttrykk. Hvilken type musikk vi imøtekommer barna med, og hvordan denne musikken tilrettelegges, vil kunne påvirke barns evne til å fungere i samfunnet og deres tilhørighet til ulike miljø. Dette gjelder alle barn, men blir veldig tydelig i møte med barn med flerkulturell bakgrunn. Dersom barn skal føle seg som en del av den norske barnehagen er det viktig med en inkluderende og interessert holdning til kulturuttrykket de bringer med seg. I motsetning til Knudsen mener Vist (2003, s. 75) at barn uansett kulturbakgrunn har behov for å høre *sin* musikk i barnehagen for å oppleve barnehagen som *sin egen*.

HVA SIER RAMMEPLANEN?

Det norske samfunnet er mer sammensatt enn tidligere på grunn av blant annet geografisk mobilitet og internasjonalisering. Det er mange måter å være norsk på og det er viktig at det kulturelle mangfoldet gjenspeiles i barnehagen (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2011, s. 7). Kultur handler om blant annet arv og tradisjoner, om det å skape, fornye og aktualisere. Det er viktig at kulturverdier gjenspeiles i barnehagens virksomhet ettersom barnehagen har en viktig rolle som en arena for utvikling av kulturell identitet. Kultur er noe som barn deltar i, men barn skaper også sin kultur. Barn fornyer kulturen sin og gjensker den i samspill med blant annet hverandre, voksne i kulturmøte med andre voksne og livssituasjoner. Barn tolker inntrykk og skaper mening gjennom blant annet lek. Det er viktig at barn får muligheten til å uttrykke seg gjennom mange "språk" og bearbeide sine inntrykk (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2011, s. 30).

Når det kommer til foreldre med minoritetsspråklig bakgrunn har barnehagen ansvar for at foreldre har mulighet til å forstå og gjøre seg forstått i barnehagen. Uansett hvilken kultur eller land foreldre kommer fra kreves det av barnehagen at de blir møtt med respekt, lydhørhet og innsikt (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2011, s. 15). Samtidig som det å belyse ulikheter og likheter kan gi grunnlag for forståelse og innsikt (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2011, s. 15).

FORELDRESAMARBEID

Det er viktig å knytte kulturaktiviteter til enkeltbarn og barnets familie. Alle familier lager sin egen versjon av sin egen kultur, selv om den kan ha fellestrekk med andre familier fra samme etniske grupper. Det er viktig å ikke lage stereotyper av familier. Ved å ha fokus på hva og hvordan hverdagslivet til familier handler om læres språk, familiehistorier og familieverdier (Sand, 2016, s. 183). Det er viktig å spørre foreldre om det er noe spesielt barnehagen bør ta hensyn til når det kommer til barnets kultur eller religion (Brenna, 2012, s. 71). Det kan for eksempel være om det er naturlig for barnet for eksempel å ta seg fri til den aktuelle høytiden eller om det er naturlig for familien å markere den.

Foreldre med minoritetsbakgrunn har ulike måter å bidra med for å skape mangfold i barnehagen (Gjervan, Andersen & Bleka, 2010, s. 91). Foreldre med minoritetsbakgrunn er ikke en ensartet gruppe på samme måte som foreldre med majoritetsbakgrunn heller ikke er det. Hver enkelt av dem har sin egen historie, egne tradisjoner, ønsker og behov. Barnehagen har liten eller ingen kunnskap om hvem familiene er når de begynner i barnehagen derfor er det viktig at personalet etablerer tillitt og blir kjent med hver familie (Gjervan et al., 2010, s. 93 - 94).

VEIEN TIL ET FLERKULTURELT MILJØ

Når et miljø er rikt på muligheter for å utforske forskjeller gir det en god ramme for en flerkulturell pedagogikk (Sand, 2016, s. 188). Det er viktig at miljøet signaliserer at personalet mener at det flerkulturelle mangfoldet er viktig. Det er viktig at det flerkulturelle mangfoldet er synlig i det fysiske miljøet gjennom blant annet flagg, bøker på ulike språk, sanger og musikk fra ulike land (Sand, 2016, s. 189). Å bruke dukker og lage livshistorier til dukkene til å formidle ulike historier er en god måte å formidle kunnskap og verdier på. Gjennom arbeid med blant annet historier kan man belyse forskjeller som finnes og ikke finnes i barnegruppa. Kulturelt mangfold bør synliggjøres, både minoriteten og majoriteten. Selv om det er en majoritetskultur i barnegruppen så er det uansett forskjeller. Forskjeller bør vises gjennom familiene og livene deres. Alle familier har ulike liv og hverdag selv om de er etnisk norsk (Sand, 2016, s. 191 - 194).

Sand (2016, s. 192) nevner også at ved å kun fokusere på markering av høytider blir det en turisttilnærming. En overdreven markering av merkedager har tatt overhånd i barnehagene og

dette går på bekostning av andre aktiviteter og tema som kan på en bedre måte gi barn kunnskap om kulturforskjeller. Markeringen av merkedager bør knyttes til bestemte barn og familier i gruppen, men merkedager bør kun markeres dersom de er en del av familiens kulturelle praksis. Å markere merkedager er positivt ettersom det involverer foreldre mer aktivt og gir barn en bredere kunnskap om egen og andres kultur. Det å introdusere barn for ulik mat for å kjenne på fremmede smaker og vise variasjon er bra. Det kan være en måte å vise at man spiser mye av den samme maten, men at vi lager den på ulike måter som gjør at den blir annerledes (Sand, 2016, s. 201).

METODE

Metode kan sees på som et verktøy eller et redskap som tas i bruk for å besvare spørsmål eller få ny kunnskap innenfor et felt (Larsen, 2010, s. 17). I bacheloroppgaven min vil det si problemstillingen min ettersom det er spørsmålet jeg ønsker besvart og det er temaet jeg ønsker ny kunnskap om. Metode kan fortelle hvordan man skal gå frem for å innhente data for å svare på det spørsmålet man har. De vanligste metodene er kvantitativ og kvalitativ metode (Larsen, 2010, s. 21). Jeg har valgt kvalitativ metode og kommer derfor kun til å ha fokus på kvalitative metoder.

KVALITATIV METODE

Kvalitativ metode har som formål å fange opp meninger og opplevelser som ikke kan måles (Dalland, 2012, s. 112). Ettersom jeg er interessert i hvordan barnehager konkret arbeider med teamet jeg har valgt og deres tanker blir kvalitativ metode den metoden som egner seg best for meg å ta i bruk. Kvalitative metoder gir en bedre mulighet for å få en helhetsforståelse av noe og de gir intervjueren en fordel ved at man kan stille utfyllende og utdypende spørsmål underveis (Larsen, 2010, s. 26). Det vil si at kvalitative metoder er fleksible og jeg har muligheten til å styre intervjuet i den retningen jeg har behov for. Et eksempel på det er at jeg kunne endre intervjuguiden underveis for å få besvart spørsmål. Jeg valgte både intervju og observasjon. Intervju og observasjon er tett knyttet som metoder og når man bruker mer enn én metode kalles det metodetriangulering (Dalland, 2017, s. 185). Ettersom jeg brukte to metoder har jeg brukt metodetriangulering. Intervju og observasjon utfyller hverandre godt ved at man kan for eksempel ta inn ting fra observasjoner inn i intervjuet.

VALG AV INFORMANTER

Jeg ønsket å sikre at mine empiriske funn skulle svare på problemstillingen min derfor var det viktig for meg å velge informanter som kunne svare på problemstillingen min. Jeg gjorde et strategisk valg. Et strategisk valg er når man velger personer som du selv mener har bestemte kunnskaper eller erfaringer (Dalland, 2017, s. 163). Jeg sendte ut e-post til barnehager i Trondheim, hvor jeg informerte om problemstillingen min og barnehagene som følte selv de var aktuelle kontaktet meg raskt tilbake. Pedagogiske ledere har hovedansvaret for at en flerkulturell pedagogikk blir gjennomført i barnehagen (Fajersson, 2009, s. 25). Valg av mine informanter er derfor basert på deres arbeidsstilling. Jeg mener at deres arbeidsstilling kan gi dem stor makt når det gjelder å tilrettelegge pedagogisk arbeid med ulike fagområder som for eksempel musikk for å synliggjøre det kulturelle mangfoldet.

INNSAMLING AV DATA

Jeg gjennomførte to intervju og to observasjoner i to ulike barnehager i Trondheim. I begge barnehagene gjennomførte jeg en observasjon av en musikksamling og av det fysiske miljøet. Deretter hadde jeg intervju. Årsaken til at jeg valgte å gjøre det på denne måten er på grunn av at jeg ønsket å ha muligheten til å trekke inn eventuelle observasjoner jeg hadde gjort meg i intervjuet dersom det passet seg. Jeg hadde med meg en medstudent som skulle observere, være tilstede under intervjuet og notere underveis. Dette mener jeg har vært positivt for min bacheloroppgave og har bidratt til flere synspunkt på bacheloroppgaven min. Jeg har endret problemstillingen etter intervjuet ettersom mine funn svarte på noe annet. I etterkant gikk jeg tilbake til barnehagene og gjennomførte flere observasjoner for å forsikre meg at jeg har nok data. Jeg hadde også en uformell samtale med de samme pedagogiske lederne om den nye problemstillingen som ga meg meget interessante funn.

INTERVJU

Intervju er en metode som brukes for å gi en fleksibel situasjon. Intervjueren kan bruke en intervjuguide med planlagte spørsmål, samtidig som intervjueren kan stille nye spørsmål. En slik metode kan sikre at problemstillingen blir tatt opp (Løkken og Søbstad, 2013, s. 121). Et kvalitativt intervju kan være mer eller mindre strukturert (Larsen, 2010, s. 82). Intervjuet mitt

var halvstrukturert. I forkant av intervjuet forberedte jeg meg ved å lese teori om hvordan innta intervjuer-rollen. Jeg hadde en intervjuguide som en sjekkliste at alle spørsmålene mine ble besvart slik at jeg hadde nok data. En intervjuguide skal være der for å lede deg gjennom intervjuet (Dalland, 2017, s. 167). Selv om jeg hadde en intervjuguide var det likevel rom for at informantene kunne prate fritt i forhold til temaene som ble tatt opp. Som en uerfaren intervjuer var det betryggende for meg å ha med spørsmålene og stikkordene for å støtte meg på dem, men likevel ha muligheten til å styre intervjuet i den retningen jeg ønsket.

OBSERVASJON

Observasjon kan være en studie av utvalgte mennesker for å se i hvilke situasjoner de naturlig møtes i og hvordan de pleier å oppføre seg i slike situasjoner (Repstad, 2007, s. 33). Jeg observerte en samlingsstund og denne situasjonen var en naturlig situasjon som både pedagogiske ledere og barna var kjent i. I den ene barnehagen hadde jeg en ikke-deltakende observasjon. En ikke-deltakende observasjon vil si at forskeren er bare tilskuer til det som observeres (Larsen, 2010, s. 89). Pedagogisk leder og barna hadde musikk-samling, mens jeg og medstudenten min satt på siden og observerte.

I den andre barnehagen kom et barn bort til meg under samlingen slik at observasjonen likevel ble til tider ble en deltakende observasjon. Jeg anerkjente barnet som kom bort til meg ettersom jeg følte det var en naturlig ting å gjøre. Jeg forsøkte likevel å forholde meg til en passiv deltakende observasjon hvor forskeren forsøker å unngå at tilstedeværelsen påvirker utviklingen av situasjonen (Larsen, 2010, s. 89). Observasjonen kommer til å presenteres i form av praksisfortelling. Praksisfortellinger kan handle om avgrensede situasjoner der samspillet mellom deltakerne er framstilt detaljert og personlig, slik det arter seg for fortelleren (Askland, 2011, s. 191). I bacheloroppgaven min ser jeg på praksisfortellingene som et redskap for å illustrere observasjonene jeg har gjort og som åpner for refleksjon rundt problemstillingen min.

RELIABILITET OG VALIDITET

Reliabilitet handler om nøyaktighet eller pålitelighet. Reliabilitet vil si altså om undersøkelsen er pålitelig og om nøyaktighet har vært en del av prosessen. Reliabilitet kan testes ved at flere

forskere gjennomfører samme undersøkelse og at resultatet sammenlignes og at det er samsvar (Larsen, 2010, s. 80). Begrepet reliabilitet referer til spørsmålet om en annen forsker som anvender samme metoder hadde kommet frem til samme resultat. I slike tilfeller handler reliabilitet om repliserbarhet, og det er ikke nødvendigvis viktig at det er et relevant kriterium i kvalitativ forskning (Thagaard, 2013, s. 202). Å sikre reliabilitet er ikke lett i arbeid med kvalitative undersøkelser. I observasjoner for eksempel gjøres det mange tolkninger, forskere kan legge merke til ulike ting og kan også oppfatte ting annerledes. Det er mulig at informanten kan påvirkes av situasjonen og intervjueren slik at det som sies blir også påvirket (Larsen, 2010, s. 81). Mine funn i denne bacheloroppgaven baserer seg altså kun på to aktører og deres syn på temaet. Mine funn kan derfor ikke generaliseres og jeg kan ikke si at funnene mine er representative for andre barnehager i Norge og deres arbeid med synliggjøring av kulturelt mangfold.

Validitet kan defineres som gyldighet eller relevans (Larsen, 2010, s. 38). Validitet kan derfor handle om å samle inn data som er relevant i forhold til problemstillingen. Det er enklere å sikre god validitet i kvalitative undersøkelser på grunn av at man har mulighet til å stille utdypende spørsmål, stille flere spørsmål, informanten kan snakke fritt, både forskeren og informanten kan be om oppklaring dersom noe er uklart for å unngå misforståelser (Larsen, 2010, s. 26). Jeg erfarte dette under intervjuet hvor det ene spørsmålet mitt ble misforstått og jeg ikke fikk svar på det jeg lurte på. Å ha en kvalitativ undersøkelse gjorde at jeg kunne omformulere spørsmålet der og da. Dette sikret at jeg fikk en mer valid informasjon.

METODEKRITIKK

Metodekritikk er metoder som brukes for å fastslå om en kilde er sann eller ikke (Dalland, 2017, s. 67). Jeg fikk samlet mye data i min empiri, men jeg måtte velge ut det som jeg betraktet som det viktigste. Da jeg skulle velge ut det viktigste forsøkte jeg å se hvilke funn faktisk var relevant for problemstillingen min og om de hadde gyldighet og holdbarhet. En mulig feilkilde i intervju kan være i selve kommunikasjonsprosessen (Dalland, 2017, s. 120). Her kommer faktorer inn som om jeg og informanten har forstått hverandre. Har informanten forstått spørsmålet mitt og har jeg som intervjuer forstått svaret til informanten?

Et intervju er et møte mellom mennesker og det er viktig å gjøre et godt inntrykk (Dalland, 2017, s. 165). Jeg valgte å ha fokuset på informanten og få informanten til å føle seg trygg på meg og at samtalen skulle være så flytende som mulig. Når man skal forsøke å skrive ned det som blir sagt kan man lett miste oversikten og muligheten til å tolke underveis (Dalland, 2017, s. 175). Derfor var det hensiktsmessig å ha med en medstudent. Jeg var tilstede og kunne stille oppfølgende spørsmål istedenfor å stresse med å notere. Jeg benyttet lydopptak og lydopptak er et uvurderlig hjelpemiddel ettersom det tar vare på alt som blir sagt (Dalland, 2017, s. 175).

Under observasjonen delte jeg og medstudenten barnegruppen i to. Jeg gjorde dette på grunn av at da hadde vi hvert vårt fokusområde ettersom å få med seg alle barn og notere underveis hadde vært vanskelig. Det er lett å bli distraheret under observasjon og ikke oppfatte det essensielle i en situasjon eller at man ikke finner riktige ord for å beskrive det man observerer (Dalland, 2017, s. 121). Jeg innså at mangel på blant annet erfaring gjorde at det var lett å bli distraheret fra observasjonen når det for eksempel kom et barn som satte seg på fanget mitt. Ettersom jeg valgte å anerkjenne det barnet mistet jeg dermed fokus på situasjonen jeg observerte. Derfor var det også gunstig å ha med en medstudent som kunne fange opp situasjonen selv om jeg ble distraheret.

På forhånd av en undersøkelse og innsamling av data har man en førforståelse som vi bringer med oss. I ettertid er det jeg som forsker som utfører et utvalg av data slik at det jeg har av forhistorie, kunnskap og holdninger virker også på hvordan jeg bearbeider dataen min og tolker den (Dalland, 2017, s. 121). Jeg hadde en problemstilling klar da jeg skulle på intervju så jeg hadde på forhånd tanker om hva jeg måtte finne ut slik at det skulle ha en relevans for problemstillingen min. Jeg var bevisst på hva jeg var ute etter og ”jaktet” etter det, noe som også kan ha påvirket mine funn.

FORSKNINGSETIKK

Det kan oppstå etiske dilemma i arbeid med forskning og alle som gjennomfører et forskningsprosjekt må ta stilling til etiske prinsipper (Larsen, 2007, s. 15). I bacheloroppgaven min forsøkte jeg bevisst å ta hensyn til forskningsetikk ved å blant annet kontakte informantene mine en uke før intervjuet hvor jeg sendte dem tema for oppgaven og

problemstillingen. Alle informantene mine ble informert om at jeg ønsket å bruke lydopptak (MP3-spiller fra biblioteket) under intervjuet og at jeg skulle ha med en medstudent. Jeg informerte også om at jeg skulle transkribere intervjuet med en gang også slette lydopptaket. Informantene hadde mulighet selv til å velge om de ønsket å delta på bakgrunn av informasjonen de fikk. Det er viktig å ta hensyn til samtykke, anonymitet og taushetsplikt når man tar hensyn til forskningsetikk (Dalland, 2017, s. 166). Jeg laget et samtykke skjema som informerte informantene at informasjonen vil være anonymisert og personvern overholdt slik at verken dem eller barnehagen kan gjenkjennes. Informanten fikk også beskjed at både jeg og medstudent har taushetsplikt. Informantene er også klar over at de kan trekke seg når som helst dersom det blir ønskelig. På bakgrunn av det jeg nevner vil jeg si at jeg hadde et bevisst forsøk på å ivareta forskningsetikken.

KORT PRESENTASJON AV BARNEHAGENE

Alle navn i denne bacheloroppgaven er fiktive navn. I barnehage A, intervjuet jeg pedagogisk leder Sara og deres forhold til musikk. Sara jobber på en småbarnsavdeling (0-3 år) med 10 barn, hvorav 9 av dem har en minoritetsbakgrunn. Jeg observerte en tilrettelagt musikkamling på forkant av intervjuet som var tilrettelagt av pedagogisk leder. Dette brukte jeg i tillegg til intervjuguiden som bakgrunn for å stille spørsmål i forhold til problemstillingen min.

I Barnehage B, intervjuet jeg pedagogisk leder Mathias og deres forhold til musikk. Mathias arbeider på en storbarnsavdeling (3-5 år) med 35 barn hvorav over halvparten var med minoritetsbakgrunn. Jeg observerte en tilrettelagt musikkaktivitet tilrettelagt av en fagarbeider på avdelingen som selv har en minoritetsbakgrunn.

PRESENTASJON AV FUNN

Utvalg av funn er basert på det jeg mener er relevant å trekke frem for å belyse problemstillingen min: Hvordan kan pedagogisk arbeid med musikk bidra til synliggjøring av kulturelt mangfold? Jeg har i denne bacheloroppgaven vært interessert i å undersøke hvordan to barnehager bruker musikk som metode for å synliggjøre kulturelt mangfold. Jeg har valgt å presentere mine empiriske funn først og deretter drøfte dem. Funn fra intervjuet fra

pedagogiske ledere vil bli presentert som sitat, mens observasjonen min vil bli presentert som praksisfortelling. Etter å ha presentert mine funn skal jeg drøfte dem i lys av relevant teori.

DEN NATURLIGE MUSIKKEN

I begge barnehagene har musikk en viktig og stor rolle når det kom til å synliggjøre det kulturelle mangfoldet og skape fellesskap. Det har vært en stor økning i begge barnehagene når det kommer til barn med minoritetsbakgrunn og minst halvparten av barna har en minoritetsbakgrunn i begge barnehagene. Mathias forteller om musikkens plass i deres barnehage:

Vi bruker musikk i barnehagen som et verktøy for å synliggjøre det kulturelle mangfoldet vi har, men også for å skape fellesskap i gruppen. Gjennom musikk kan barn føle tilhørighet til sin egen kultur, men også utvikle sin identitet. Musikk er en arena for identitetsutvikling og fellesskap. Vi ser at barn drar hverandre i armen på tvers av vennene sine når vi skal samles i ring for å ha musikksamling. Barn gjenkjenner sanger på morsmålet sitt og smiler, mens andre reiser seg og danser til. Det virker som at i musikksamlingen opprettes det fellesskap. Vi har også musikalske innslag fra ulike kulturer ettersom vi mener at det er viktig at barn får oppleve sin egen kultur i barnehagen.

FLYTUR – HELLAS SMAKER GODT

Fagarbeideren Lisa lager en lang rekke med stoler. Lisa sier til barna ”Nå skal vi ut på flytur!” Barna kommer alle springende og smilende og finner sin plass på hver sin stol. I dag har Lisa forberedt en reise til Hellas. ”Pappaen min er fra Hellas, jo” sier en gutt på 5 år. ”Ja, pappaen din er fra Hellas” svarer Lisa. ”Men jeg ikke fra Hellas bare pappaen min er fra Hellas” sier gutten tilbake. ”Pappen din har fortalt meg masse om Hellas så når vi kommer frem til Hellas kommer dere til å høre et helt annet språk som dere kanskje aldri har hørt før. Vi skal spise gresk mat og se på ulike hus i Hellas som det kanskje bor barn i” sier Lisa. Da flyet var ankommet Hellas skulle barna ta buss inn til sentrum. Lisa viste barna bilder av ulike hus og severdigheter som finnes i Hellas. ”Det ser jo ut som hjem til meg” sier en gutt på 4 år. ”Ja, husene i Hellas er ganske like husene i Norge.” I rommet ved siden av hadde personalet

forberedt en liten gresk restaurant hvor barna skulle spise lunsj i. Vi gikk av bussen og inn på restauranten. Det første jeg hørte var den fine og avslappende greske musikken. Lyden av gitar og bouzouki. I rommet er det mange instrumenter. Gitarer, ukulele, djembe, piano og mange flere jeg selv ikke har kjennskap til. ”Kalimeera” roper barnehage kokken i det hun kommer inn med mattralla. ”Kalimeera betyr god dag på gresk, skal vi alle sammen si kalimeera til vår greske kokk i dag?” Sier Lisa. Noen av barna roper kalimeera, mens andre bare smiler og ser undringsfullt på hverandre. Barna får servert Mousakka med poteter og tzatziki. ”Dagens lunsj er en smak av Hellas” sier Lisa. ”Hellas smaker godt” Sier en jente på 5 år. ”Jeg har smakt Hellas før” Sier en gutt på 5 år.

KULTURFESTIVAL – ET PROSJEKT

I undersøkelsen min ønsket jeg å finne ut konkrete eksempler på hvordan barnehagen synliggjør det kulturelle mangfoldet. Jeg var interessert i om det er i form av prosjekter, innholdet i hverdagen, interiøret, bøker, måltider, markeringer av høytider eller en kombinasjon av flere. Jeg var også interessert i å finne ut hva hun forbinder med ordet et flerkulturelt mangfold. Er det kun minoritetsbarn eller majoritetsbarn også? Sara som selv har en minoritetsbakgrunn kunne fortelle at de har en kombinasjon av alt ovenfor, men i ulik grad. Barnehagen har en bevist holdning til innholdet i hverdagen og teamene de arbeider med ettersom de i stor grad er utgangspunktet for samlingsstundene. Barnehagen har leker, bøker, instrumenter, cd-er og sanger fra ulike kulturer som en naturlig del av hverdagen for å synliggjøre at de er en mangfoldig barnehage. Barnehagen markerer også høytider som er naturlig å markere for familien. Barnehagen markerer sjeldent høytider dersom familien uttrykker at de ikke er så opptatt av det selv. De vil gjerne markere den delen av barnets kultur, men må respektere ønske fra familien. Sara utdyper om et årlig prosjekt:

Når jeg tenker på et kulturelt mangfold og at det bør synliggjøres så tenker jeg på mest på minoritetskulturene. Jeg føler at den norske majoritetskulturen er en naturlig del av vår barnehage som ”bare er der hele tiden”. Barnehagen har en kulturfestival hvert år. Det er en festival som varer i tre dager hvor foreldre og foresatte er inkludert i stor grad. Kulturfestivalen handler om å synliggjøre det kulturelle mangfoldet som er representert i barnehagen gjennom estetiske fag hvor musikk er av stor betydning. Foreldre blir sett på som en ressurs og vi inviterer foreldre til å synge sanger på

morsmålet sitt, danse tradisjonelle danser, spille på ulike instrumenter, fortelle eventyr fra deres kultur og de tar med mat som representerer kulturen. Vi har noen fra Russland i personalgruppen og har blant annet formidlet historier om de russiske babushkadukkene eller så har vi sunget russiske sanger. I barnehagen ønskes det kulturelle mangfoldet å synliggjøres ved å skape en plattform å gjøre det på.

MITT FLAGG, MEN HVOR KOMMER JEG FRA?

I uteområdet til barnehagen er det hengt mange flagg som representerer mange ulike land. Dette er flagg som representerer landene til barnegruppen. Barnehagen ønsker å synliggjøre det kulturelle mangfoldet ved at ikke bare det norske flagget skal heises, men at alle flagg skal være synlige. Sara mener at det kan til tider være utfordrende for barn å vite hvem de er og hvor de kommer fra. Barna gjenkjenner som for eksempel flagget sitt i uteområdet som noe eget og deres, men viser forvirring i andre situasjoner. Etter mange år som pedagogisk leder har hun sett at noen barn sliter med å finne sin identitet og føle tilhørighet. Sara forteller:

Jeg har hatt barn i barnehagen som jeg har oppfattet har hatt det utfordrende å finne sin kulturelle identitet og vite hvilken kultur de tilhører. Noen ting er akseptabelt i barnehagen, men ikke hjemme og det skaper forvirring. Det må være vanskelig å vokse opp i to veldig ulike kulturer. For meg virker det som en kamp fra den ene kulturen til den andre. Jeg synes av og til synd på enkelte barn som ikke finner seg selv. Vi har hatt barn hvor foreldre ikke ønsket at barnet skulle delta i musikkksamlingen av ulike årsaker. Dette gir oss utfordringer i vårt arbeid ettersom vi ser på musikk og sang som så viktig når det kommer til å synliggjøre hvert enkelt barn og ikke minst den gode arenaen musikk er for felleskapet vi ønsker å oppnå. Derfor mener jeg at barn kan slite med å finne seg selv og føle tilhørighet til én kultur. Det å finne seg selv og sin versjon av de to kulturene som barnet er en del av tror jeg er en lang prosess, og mye lengre enn barnehagestadiet.

FORELDRESAMARBEID

Jeg var interessert i å finne ut hvilken betydning foreldresamarbeid hadde når det kommer til å synliggjøre kultur og om det hadde en betydning. Mathias mener at foreldre er en av de

viktigste faktorene når det kommer til synliggjøring av et kulturelt mangfold ettersom ingen kjenner familien eller barnet bedre enn familien selv. Mathias forteller videre:

Foreldre er nøkkelen for å lykkes med synliggjøring av det kulturelle mangfoldet. Foreldre blir invitert for å bidra fra dag en. Barnehagen er genuint interessert i å bli kjent med hver enkelt familie. Hva er viktig for denne familien? Hvordan markerer denne familien høytidene og merkedagene sine? Markerer dem de i det hele tatt? Spiser de laks og poteter til middag en gang i uken eller velger de heller Quesedilla? Har det noe å si hva de spiser til middag? Barnehagen er interessert i enkelt barnets kultur og tradisjoner. Barnehagen ønsker ikke å generalisere barna bare fordi de tilhører en kultur. Barnehagen ønsker å se enkelt barnets kultur og møte både barnet og familien med respekt, nysgjerrighet og åpenhet. Vi ønsker å finne ut hvordan vi kan synliggjøre deres kultur og vi ønsker å finne ut om barnet kommer til å føle tilhørighet til den biten av kulturen vi synliggjør.

DRØFTING AV FUNN

I løpet av denne forskningsprosessen ønsket jeg å finne ut hvordan barnehager synliggjør kulturelt mangfold. Jeg kan på ingen måte generalisere i denne sammenheng. Det kommer at mitt forskningsgrunnlag er snevert siden den består kun av to informanter. Min forskning kan likevel gi et innblikk i hvordan noen barnehager synliggjør kulturelt mangfold. I dette kapitlet drøfter jeg mine funn opp mot relevant teori.

MUSIKK, IDENTITET OG FELLESSKAP

I begge barnehagene kom det fram at det har vært en økning av minoritetsbarn i barnehagen hvorav over halvparten av barnegruppen hadde minoritetsbakgrunn. Dette kan sees i sammenheng med globaliseringsprosesser som geografisk mobilitet og internasjonalisering som gjør at det norske samfunnet blir mer sammensatt enn tidligere. Det er derfor kanskje enda viktigere at det kulturelle mangfoldet synliggjøres i barnehagen. I arbeid med kulturelt mangfold i barnehagen er det viktig å huske at det er mange måter å være norsk på og at man ikke setter barn eller familier i bås (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2011, s. 7).

Barnehagen bruker musikk som en metode eller et verktøy for å synliggjør det kulturelle mangfoldet. Man kan si at musikk i denne barnehagen får en viktig funksjon ettersom målet med musikken er å synliggjør det kulturelle mangfoldet som igjen kan signalisere identitet og skape tilhørighet ifølge (Sæther & Angelo, 2011, s. 13). Musikk fra ulike kulturer får i dette tilfelle en kulturell tilknytning som også kan representere barns kulturelle identitet ettersom barnehagen aktivt bruker musikk fra representerte kulturer i barnegruppen (Sæther & Angelo, 2011, s. 13). I likhet med Sæther & Angelo (2011, s. 13) skriver Knudsen (2010, s. 163) at musikk på ulike måter representerer kulturell identitet. I den ene barnehagen kom det frem at barn gjenkjenner sanger på morsmålet sitt og danser til. Det kan tolkes som at barnet føler identifikasjon til musikken. På denne måten kan musikken barnet velger å identifisere seg med å bidra til å definere hvem barnet ønsker å være og hvordan barnet ønsker å presentere seg selv for de andre barna i det gitte øyeblikket (Knudsen, 2010, s. 163). Selv om musikk bygger kulturell identitet er det viktig å huske at identitetsutvikling er en del av å være menneske og identitetsutvikling er en kontinuerlig prosess i møte med mennesker (Gjervan et al., 2010, s. 139).

I tillegg til at musikk blir brukt for å synliggjøre det kulturelle mangfoldet, ser barnehagen på musikk på som en arena for fellesskap. Dette kan sees i sammenheng med det Bergsland & Kvaran (2011, s. 74) skriver om at det er hensiktsmessig å bruke musikk og sang for å skape fellesskap hvor barn kan føle seg inkludert i et vi-fellesskap samtidig som barn får prøve ut, synge sammen og møte ulike tradisjoner i fellesskap. Musikk kan også være det likhetstrekket (Brenna, 2008, s. 137) nevner som en mulighet til å bygge broer mellom mennesker. Vist (2003, s. 75) påstår at det ikke finnes et samfunn uten musikalske uttrykk og hvis vi skal tolke det utfra den påstanden så blir musikk et likhetstrekk blant barn i barnehagen uansett hvilken bakgrunn barna har. Musikk blir da til noe alle barn gjenkjenner uansett språk som kan bidra til fellesskap på tvers av ulikheter. Derfor kan musikk nettopp være den gode arenaen for fellesskap som Sara nevner. Å bruke det som er felles kan kanskje bidra til å gjøre ulikhetene mindre dersom man introduserer barn for det ukjente ettersom det kan gi grunnlag for forståelse og innsikt for hverandre (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2011, s. 23).

Knudsen (2016, s. 165) nevner flerkulturelle musikkprosjekter hvor satsningsområde er å styrke integrering og bygge forståelse for innvandrers kultur. Kulturfestivalen barnehagen har

kan være et eksempel på et slikt flerkulturelt musikkprosjekt ettersom kulturfestivalen har innslag fra ulike kulturer og tanken bak festivalen er å gi barn og foreldre en plattform til å synliggjøre sin egen kultur samtidig som det kan bidra til positive og gode fellesopplevelser. Dette kan altså gjøre ulikhetene mindre og gi mer forståelse for hverandre kultur. Gjennom en slik festival hvor barn i fellesskap og aktiv deltakelse opplever ulike kulturer får barn kjenne kulturen på kroppen og Knudsen (2010, s. 166) mener at det er den letteste måten å utvikle gruppefølelse og positive holdninger til andre kulturer. Å delta i denne kulturfestivalen hvor barna opplever kulturen gjennom musikk og dans og ikke minst mat bidrar virkelig til å gi en smak av kulturen og kjenne den på egen kropp.

Knudsen (2010, s. 167 – 170) er likevel skeptisk når det kommer til å fremheve ulikheter og det særegne ettersom det kan føre til at barn med minoritetsbakgrunn opplever som forskjellige og eksotiske, mens majoriteten opplever som det normale. Jeg er litt uenig i denne teorien. Jeg oppfatter det at barnehagen introduserer noe ukjent som for eksempel sanger på et annet språk eller instrumenter fra ulike land for majoriteten ikke er det samme som å fokusere på ulikheter og eksotifisering av barn. Jeg ser på det som en mulighet å anerkjenne det et barn kanskje føler tilhørighet til samtidig som det ukjente får en plattform for å bli kjent for majoriteten. Jeg vil si det heller handler om å gi felles opplevelser. Dette kan mener jeg forstås som det Båtnes & Edgen (2012, s. 19) definerer som å utvikle flerkulturell forståelse. I motsetning til Knudsen mener Vist (2003, s. 75) at barn uansett kulturbakgrunn har behov for å høre *sin* musikk og få *sin* kultur synliggjort i barnehagen for å oppleve barnehagen som *sin* egen. Det kan være det Mathias mener når han sier at det er viktig å ha kulturelle innslag fra barns kultur i barnehagen ettersom det kan gi følelse av barnehagen som noe eget.

FORENKLET TOLKNING AV KULTURER

I praksisfortellingen min viser jeg til en observasjon hvordan barnehagen velger å arbeide med den greske kulturen. Alle land har en egen kultur og fagarbeideren velger å trekke ut mat, hus og musikk som noen kjennetegn på den greske kulturen. De fleste barn i Norge kan gjenkjenne det å reise på ferie med fly, dra på restaurant, spise mat, høre på musikk og se ulike bygninger. Noe som barna uttrykker og bekrefter flere ganger at de gjenkjenner fra sitt eget liv. Når barn uttrykker ting som at husene ligner på eget hus, at Hellas smaker godt og at et barn har spist den maten før kan dette sees i samsvar med det som står i rammeplanen for

barnehagens innhold og oppgaver (2011, s. 30) at barn må få muligheten til å skape mening og tolke sine inntrykk for å kunne uttrykke seg gjennom mange ”språk”. Det at barnehagen velger å synliggjør det de fleste barn kan gjenkjenne kan sees i forhold med det Sand (2016, s. 18) skriver om at i en ikke-diskriminerende pedagogikk bør man ha fokus på det som er felles for alle mennesker selv om vi gjør det på ulike måter. Å belyse ulikheter og likheter kan i likhet med det jeg nevner tidligere i denne sammenhengen også sees på som en måte å synliggjør likhetstrekkene som kan bygge broer mellom mennesker å bidra til større forståelse for hverandre (Brenna, 2008, s. 137).

Knudsen (2010, s. 167-170) på sin side mener at denne måten å arbeide med synliggjøring av kulturelt mangfold kan være misvisende på grunn av at det som blir valgt ut ofte er det enkleste, mest tradisjonelle og minst vestlige. Det kan være tilfelle i denne observasjonen også ettersom blant annet den typisk greske musikken som ble presentert er veldig tradisjonell for Hellas. Denne måten å synliggjøre kulturelt mangfold kan beskrives som en turist – tilnærming til mangfold og ettersom dette var en ”reise” til Hellas så blir det en slik tilnærming i stor grad. Denne måten gir ikke en reel presentasjon og bidrar ikke til økt bevisstgjøring hos barn på ulikhet, stereotypier og fordommer. Dette bidrar ikke til å motvirke forenklete og diskriminerende forestillinger (Sand, 2016, s. 182). Selv om en slik tilnærming har mange svakheter og vektlegger det eksotiske og gir en overfladisk versjon av kulturer så er det likevel én måte å synliggjøre kulturelt mangfold på.

DEN SYNLIGE MINORITETEN OG DEN GLEMTE MAJORITETEN?

I mine funn ser vi at det fysiske miljøet er variert gjennom leker, bøker, instrumenter, sanger og cd-er fra ulike kulturer. Dette kan være den gode rammen og rike miljøet Sand (2016, s. 188) nevner for å utforske på forskjeller som en del av en flerkulturell pedagogikk. Det at barnehagen kun markerer høytider som er naturlig for familien selv kan være et forsøk på det Sand (2016, s. 201) skriver om at merkedager kun bør markeres hvis det er familiens kulturelle praksis. Jeg mener at det også kan tenkes på bakgrunn av den informasjonen at dette ikke er en turisttilnærming til kulturen på grunn av at det ikke er en overdreven markering av merkedager, men at markeringen knyttes til bestemte barn og familier i gruppen og da opplever de kanskje identifikasjon og representasjon til den kulturelle synliggjøringen (Sand, 2016, s. 192).

Barnehagen synliggjør det kulturelle mangfoldet gjennom blant annet mat som kan forstås med det Sand (2016, s. 201) skriver at det er positivt å vise variasjon og gjøre forskjellene mindre ved å illustrere at vi har mange likhetstrekk som for eksempel matvaner, men bare på ulike måter. Sand (2016, s. 191) skriver at man kan bruke dukker for å formidle ulike historier, belyse forskjeller som både finnes og ikke finnes i barnegruppen. Det kan være det pedagogen forsøker å gjøre med babushkadukkene ved å synliggjøre også kulturer som ikke er representert i barnegruppen, men er å finne i personalgruppen.

Jeg oppfatter at pedagogisk leder Sara i stor grad ser behovet for å synliggjøre minoritetskulturer ettersom majoritetskulturen er tilstede uansett i barnehagen. Det blir likevel viktig å vise kulturell variasjon i barnehagen og det bør gjøres ved å vektlegge at alle har kultur, også majoriteten (Sand, 2016, s. 183). Jeg har tidligere skrevet om å unngå båstenkning av minoritetsfamilier, men det gjelder også majoritetsfamilier. Majoritetskulturen i barnegruppen har også forskjeller og lever ulike liv selv om de er etnisk norsk og det er viktig å synliggjøre dem også (Sand, 2016, 191-194). Mathias nevner at de er interessert i alle familier og deres individuelle særpreg noe som er viktig når man skal synliggjør et kulturelt mangfold. Derfor er det viktig å etablere kjennskap til enkelt familier slik at det som synliggjøres i barnehagen kanskje kan gi en identifikasjon og representasjon til barnet. Dette kan sees i sammenheng med det Sand (2016, s. 182) skriver om at i arbeid med flerkulturelle aktiviteter er det som regel minoriteten man synliggjør, mens majoriteten sjeldent inkluderes i det som omtales som flerkulturelt innhold. Begge er like viktige å synliggjør ettersom alle familier er ulike og unike selv om det er likhetstrekk og de tilhører samme etniske grupper.

Jeg har tidligere nevnt Knudsen (2010, s. 167) sine syn om at majoritetskulturen ofte kan bli oppfattet som det normale ettersom det særegne hos minoritetsbarn fremheves i større grad. Videre utdyper Knudsen (2010, s. 170) sine tanker om hvordan barn med minoritetsbakgrunn opplever å bli fremhevet, mens etnisk norske barn er en naturlig del av barnehagens felleskultur. Barnehager som oftest "besøker" minoritetskulturer også går man tilbake til hverdagen som kun reflekterer majoritetskulturen (Sand, 2016, 182). Det kan være en uheldig formulering fra Sara sin side, men i barnehagen til Sara er 9/10 barn av minoritetskultur, det vil si at det er kun ett etnisk norsk barn. Det kan kanskje være tatt for gitt at det ene etnisk norske barnet føler seg synliggjort bare fordi kulturen til barnet uansett "ånder" i barnehagen sitt arbeid. I en ikke – diskriminerende pedagogikk er det viktig å støtte alle barn til å utvikle

stolthet og selvtilit, men også lære at alt mangfold og ulikhet er normalt og bra, både det kulturelle mangfoldet hos minoritetsbarn, men også hos majoritetsbarn (Sand, 2016, s. 182).

IDENTITETSUTVIKLING OG FORELDRESAMARBEID

I mine funn uttrykker Sara at hun oppfatter at enkelte barn har utfordringer med å finne sin kulturelle identitet og vite hvilken kultur de tilhører ettersom enkelte kulturer er motstridende. Det som er moralsk riktig i en kultur er umoralsk i en annen (Brenna, 2008, s. 138). Selv om enkelte kulturer er ulike på noen ting og kanskje til og med motstridende, mener jeg at likevel at barn ikke trenger å velge enten eller, men være begge deler. Dette kan forstås som bindestreks-identitet ettersom identiteten til barn med ulike kulturer ofte er forankret i begge kulturene og med tiden blir verdiene fra begge kulturene integrert del av menneske (Brenna, 2008, s. 137).

Det at pedagogisk leder ser på barns identitetsforvaltning som en utfordring kan sees i sammenheng med det Gjervan et al., (2010, s. 140-141) skriver om at fagfolk ofte kan fokuseres på utfordringer til minoritetsbarns identitetsutvikling. Dette er en oppfatning Sara har av noen minoritetsbarn, hun sier ingenting om at barn selv har uttrykket det så det er vanskelig å tolke om de barna hun nevner fra minoritetsbakgrunner har utfordringer når det kommer til identitetsutviklingen sin. Istedenfor å fokusere på utfordringene så kan man se på det positive om barn som lever i to ulike kulturer i forhold til det Brenna (2008, s. 137) skriver at de barna utvikler kompetanse som mange andre barn ikke har.

Foreldre har en viktig rolle i barnehagen til Mathias når det kommer til synliggjøring av kulturelt mangfold. Det at barnehagen ønsker å bli kjent med enkeltfamilier og møte dem med respekt og åpenhet kan sees i forhold til det som står i rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (2011, s. 15) at kulturen eller landet foreldre og barn kommer fra er irrelevant og de skal de bli møtt med respekt og lydhørhet. Ved å være lydhør ovenfor enkeltfamilier kan knytte kulturaktiviteter til enkeltbarn og barnets familie slik som Sand (2016, s. 183) skriver barnehagene bør gjøre. Dette ser man et eksempel på i barnehagen til Sara hvor de kun markerer høytider som familien selv føler tilhørighet til. Barnehagen ønsker ikke å generalisere familier på bakgrunn av deres kultur og dette kan forstås i forhold til det Sand

(2016, s. 183) skriver at alle familier lager sin egen versjon av sin egen kultur selv om den kan ha fellestrekk med andre familier fra samme etniske grupper er den fortsatt egen.

Foreldre med samme minoritetsbakgrunn er ikke identiske og at det er derfor viktig å etablere tillitt og bli kjent med ulike familier (Gjervan, et., al 2010, s. 93-94). Tidligere i drøftingen nevnte jeg majoritetskulturer sjelden blir betraktet som en del av flerkulturelt arbeid i barnehagen. I likhet med det Gjervan, et., al (2010, s. 93-94) skriver om at minoritetsfamilier ikke er en ensartet gruppe så er ikke majoritetsfamilier det heller. Det er viktig å bli kjent med alle barn og deres familie for alle har egne tradisjoner, ønsker og behov. Jeg tolker det at barnehagen ikke generaliserer familier også sier noe om at de ikke lager stereotyper av familier, men har fokus på hva og hvordan hverdagslivet til familiene er (Sand, 2016, s. 183). Alle familier har sin egen versjon av kulturen sin og det bør respekteres.

OPPSUMMERING OG KONKLUSJON

I denne oppgaven har jeg sett på hvordan man kan bruke musikk som metode for å synliggjøre kulturelt mangfold i barnehagen. Når det gjelder problemstillingen min: Hvordan kan pedagogisk arbeid med musikk bidra til å synliggjøre kulturelt mangfold? kom jeg ikke til et fasitsvar og vil kanskje aldri komme frem til et fasitsvar. Å komme til et fasitsvar var heller ikke målet med studien. Jeg mener at jeg i denne oppgaven likevel har belyst et viktig tema. Jeg har fått ny kunnskap og større innsikt i temaet mitt og dermed har jeg fått en bedre forståelse for hvordan man på en god måte kan synliggjøre kulturelt mangfold.

Innledningsvis stiller jeg to spørsmål det ene er hvordan positive fellesopplevelser og gode erfaringer kan tilrettelegges i barnehagen i arbeid med kulturelt mangfold? Dersom jeg skal besvare dette spørsmålet utfra mine egne empiriske funn vil jeg si at barnehagene ikke bør fokusere på ulikhetene, men ha en tilnærming som omhandler likhetstrekk og det som er felles for alle. Barnehagen fremhever at ulikheter eksisterer, men at det er mye som er felles. Jeg antar utfra mine funn at det er vanskelig å si om barn som blir synliggjort opplever dette som positivt og om de føler tilhørighet, identifikasjon og representasjon til det som blir synliggjort.

Det andre spørsmålet jeg stiller er hvordan kan barnehager arbeide med flerkulturell pedagogikk i praksis som inkluderer alle barn og kulturer samtidig som de fremmer fellesskap? Det er mange føringer angående inkludering av kulturelt mangfold. Inkludering og fellesskap kan være kulturfestivalen i barnehagen som jeg presenterer som funn i min empiri. En festival som samler barn og deres foreldre som har ulike kulturer. En festival med mange kulturelle innslag. En festival som barn får kjenne på egen kropp. En festival som barn får smake på gjennom maten. Dette mener jeg kan være inkludering og synliggjøring i praksis. Jeg vil påstå at ulikhetene kan bli mindre når vi blir kjent med hverandre og hverandres kultur. Ulikhetene kan bli mindre når vi danner oss kunnskap om hverandre. Ulikhetene kan bli mindre når vi danner forståelse for hverandre. Det er gjennom synliggjøring vi gjør det ukjente og eksotiske til det kjente.

VEIEN VIDERE

Dersom jeg skulle ha arbeidet videre med temaet synliggjøring av kulturelt mangfold ville jeg brukt mye mer tid ute i barnehager for å observere. Det er dessverre noe jeg følte jeg ikke hadde tid til i arbeid med denne bacheloroppgaven. Fokuset i denne oppgaven har vært på synliggjøring av det kulturelle mangfoldet, men dersom jeg skulle ha arbeidet videre med denne oppgaven skulle jeg vendt fokuset mot det usynliggjorte mangfoldet og hvilke konsekvenser det kan ha for barn som opplever de ikke blir synliggjort.

I etterkant av forskningsprosessen min ser jeg selv at jeg har hatt et stort læringsutbytte av å arbeide så detaljert med en oppgave. Jeg har tilegnet meg ny og spennende kunnskap rundt det valgte temaet. Jeg føler meg likevel ikke utlært i den forstand at jeg sitter med et fasitsvar hvordan jeg skal synliggjøre det kulturelle mangfoldet, men jeg har fått mange ulike perspektiv på synliggjøring av det kulturelle mangfoldet. Jeg ser en utvikling i tankene mine når det kommer til at all synliggjøring er ikke nødvendigvis positiv synliggjøring dersom barn ikke føler tilhørighet, identifiserer seg med det eller at det bidrar til å eksotifisere barnet ytterligere. Dette er kompetanse jeg tar med meg og bygger videre på når jeg skal ut i arbeid.

REFERANSELISTE

- Askland, L. (2011). *Kontakt med barn. Innføring i førskolelærerens arbeid på grunnlag av observasjon*. Oslo: Gyldendal akademisk
- Bergsland, M.D. & Kvaran, K. (2011). Inn i ringen. Et musikkpedagogisk utviklingsprosjekt i en flerkulturell barnehage. I *Barn*, 2011(2), 67-82. Trondheim: Norsk senter for barneforskning
- Brenna, L.R. (2008). *Manzil*. Oslo: Cappelen Damm forlag
- Båtnes & S. Egden (red.) *Flerkulturell forståelse i praksis*. Oslo: Gyldendal Akademiske
- Dalland, O. (2012). *Metode- og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Fajersson, K.E. (2009). *Flerkulturell pedagogikk og åpninger for mangfold*. Oslo: Cappelen akademisk.
- Gjervan, M. (2006). *Temahefte om språklig og kulturelt mangfold*. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Lastes ned fra: https://www.udir.no/globalassets/upload/barnehage/pedagogikk/temahefter/temahefte_om_spraklig_og_kulturelt_mangfold.pdf
- Gjervan, M., Andersen, C.E., & Bleka, M. (2010). *Se mangfold! Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. Oslo: Cappelen Forlag AS.
- Knudsen, J.S (2010). Musikkulturelt mangfold – forskjeller og fellesskap. I: Sætre, J.H. & Salvesen, G. (red.). *Allmenn musikkundervisning*. Oslo: Gyldendal Norsk forlag AS.
- Larsen, A.K. (2010). *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. Bergen: Fagbokforlaget
- Løkken, G. & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. (2011). Oslo: Kunnskapsdepartementet. Lastes ned fra: https://www.udir.no/globalassets/upload/barnehage/rammeplan/rammeplan_bokmal_2_011nett.pdf
- Repstad, P. (2007). *Mellom nærhet og distanse: kvalitative metoder i samfunnsfag* (4. Reviderte utgave). Oslo: Universitetsforlaget
- Ruud, E. (2013). *Musikk og identitet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Sand, S. (2016). *Ulikhet og fellesskap. Flerkulturell pedagogikk i barnehagen*. Vallset:

Opplandske bokforlag

Sæther, M. & Aalberg, E.A. (2011). *Barnet og musikken. En innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter*. Oslo: Universitetsforlaget

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. Oslo: Fagbokforlaget

Vist, T. (2003). Musikken – en kulturell navlestreng. I: Mjør, I. (red.). *Kulturbarnehagen*. Gjøvik: Det norske samlaget

INTERVJU FORESPØRSEL SOM GRUNNLAG FOR INTERVJU AV PEDAGOGISK
LEDER

Hei,

Jeg heter Edita Komar og jeg er student ved Dronning Mauds Minne Høgskole. Jeg er i gang med bacheloroppgaven min. Jeg ønsker gjerne et intervju av en pedagogisk leder og gjerne noen timer med observasjon på avdelingen. Jeg har en klar problemstilling for bacheloroppgaven min allerede. Problemstillingen for bacheloroppgaven min er:

Hvordan kan pedagogisk arbeid med musikk bidra til å synliggjøre kulturelt mangfold?

Intervjuet vil ta ca. 30 – 40 minutter og jeg ønsker gjerne å benytte lydopptak. Jeg har tenkt å bruke mp3-spiller fra skolen og ikke ta i bruk egen mobiltelefon for å beskytte informantenes krav på beskyttelse. Jeg sletter all data rett etter jeg har transkribert intervjuet. Jeg skal anonymisere både barnehagen og informant, slik at ingen kan gjenkjennes i bacheloroppgaven min. Jeg kommer til å stille noen åpne spørsmål og noen veldig konkrete spørsmål som dere gjerne kan få tilsendt hvis ønskelig på forhånd. Jeg håper at dersom jeg er usikker på noe i etterkant at jeg kan ta kontakt med dere og avklare dersom det er noe. Dersom det er ønskelig kan jeg også sende transkripsjonen for eventuell godkjenning eller å utfylle svarene ytterligere. Det er ønskelig fra min side å gjennomføre intervjuet og observasjonen i tidsrommet uke 10 eller uke 11 (06.03.2017 – 17.03.2017). Er det en dag som passer for dere?

Jeg håper barnehagen deres har tid og er villig til å stille til intervju og en observasjon.

Med vennlig hilsen

Edita Komar

INTERVJUGUIDE

Problemstilling:

Hvordan kan pedagogisk arbeid med musikk bidra til å synliggjøre kulturelt mangfold?

Introduserende spørsmål:

1. Hvilken stilling har du i barnehagen?
2. Hvor mange barn er det på avdelingen og hvor mange av barna er med minoritetsbakgrunn?
3. Hvor mange ansatte er det på avdelingen og er det noen med minoritetsbakgrunn blant personalet?
4. Kan du fortelle meg hvilke erfaringer har dere med å bruke musikk? Jeg tenker på musikk i form av sang, lyd, rim, regler og rytme.

Musikkens rolle i barnehagen:

1. Hvilken plass har musikk i barnehagehverdagen deres? Kan du gi eksempel på hvordan dere arbeider med musikk i barnehagen? (Når, hvor, hvordan, eksempel på eventuelle prosjekter. Har dere faste sanger dere øver på eller forbereder konsert for foresatte?)
2. Hvordan opplever dere at barna tar i mot musikkaktiviteter?
3. Har personalet musikalsk kompetanse eventuelt hvilken kompetanse har de? Spiller personalet noen instrumenter?
4. Hvordan er bruken av instrumenter i barnehagen? Eventuelt hvilke?

Musikk i pedagogisk arbeid i en flerkulturell barnehage:

1. Mener du selv at musikk bidrar til et inkluderende fellesskap og at den kan gi en følelse av tilhørighet? På hvilken måte?
2. Hvordan synliggjør dere kulturelt mangfold i barnehagen? I hverdagen, gjennom interiøret, gjennom markering av høytider, prosjekter o.l.?
3. Har barna medvirkning i forhold til innholdet og musikken i aktivitetene? Hvordan er deltagelsen til minoritetsspråklige barn i musikk aktivitetene? Er minoritetsbarna mer inkludert i musikk aktiviteter motsetning til andre og eventuelt hvorfor?
4. Arbeider barnehagen med musikk fra ulike kulturer som er representert f.eks. blant barnegruppen og hvordan arbeider dere med det? I form av sang, rim, regler, lyder?
5. Hvordan er samarbeidet mellom foresatte og barnehagen i forhold til dette temaet? Bruker dere foreldre som ressurser?
6. Opplever dere utfordringer i arbeid med synliggjøring av kulturelt mangfold. Hvilke?
7. Er det noe mer du ønsker å tilføye til intervjuet? Noe du eventuelt ønsker å utdype?

SAMTYKKESKJEMA

Til:

Dato:

Forespørsel om deltagelse:

Dette er en forespørsel om deltagelse til et intervju og en observasjon av barnegruppa på avdelingen. Jeg, Edita Komar, skal bruke det innsamlede materialet til en bacheloroppgave på Dronning Mauds Minne Høgskole.

Tema for oppgaven

Problemstillingen min er: *Hvordan kan pedagogisk arbeid med musikk bidra til synliggjøring av kulturelt mangfold?*

Jeg ønsker å undersøke hvordan barnehagen arbeider med musikk og synliggjøring av kulturelt mangfold. Informasjonen jeg ønsker å innhente er deres erfaringer (eksempel på tidligere arbeid) og personlige meninger om temaet.

Deltagelse

Deltagelsen vil innebære en observasjon av en tilrettelagt samlingsstund. Jeg ønsker også å gjennomføre et intervju av en pedagogisk leder. Under intervjuet ønsker jeg å bruke opptak av lyd for å kunne transkribere det i ettertid slik at det blir helt riktig i transkripsjonen og at jeg kan være tilstede og fokusere på informanten under intervjuet. Jeg transkriberer intervjuet samme dag og sletter datamaterialet samme dag. Jeg bruker mp3-spiller fra biblioteket til å ta opp lyden ettersom det er det sikreste. Barnehagen og pedagogisk leder vil bli anonymisert i bacheloroppgaven og alt som blir sagt er konfidensielt. Jeg kommer til å medbringe en medstudent som skal hjelpe meg med gjennomføringen. Ingen andre enn meg kommer til å ha

tilgang til lydopptaket. Tidsbruk av observasjonen av samlingsstund vil være avhengig av barnehagen, men tidsbruken til intervjuet vil være ca. 30-40 minutter.

Jeg bruker denne samtykkeerklæringen for å sikre informantens sikkerhet i deltagelsen. Informanten har mulighet til å trekke seg fra studien når som helst dersom det blir ønskelig.

Veiledere ved Dronning Mauds Minne Høgskole

Kontaktinformasjon:

Marianne Schram

E-post: Msc@dmmh.no

Telefon: 73568312

Gjertrud Stordal

E-post: Gjs@dmmh.no

Telefon: 73568307

Spørsmål

Ved spørsmål eller annet kan dere ta kontakt med meg. Dersom dere ønsker å tilføye noe til intervjuet og lignende er det bare til å ta kontakt. Kontaktinfo er listet under.

Med vennlig hilsen

Edita Komar

Kontaktinfo:

E-post: Edita-Komar@Hotmail.Com

Telefon: 48337669

Navn:

.....

Jeg samtykker i å delta i:

.....

Sted/ dato

.....

Underskrift